

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi A. T.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie I ACa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 21 marca 2019 r.,

1. odrzuca skargę,

**2. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...]
reprezentowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]
kwotę 120 (stu dwudziestu) złotych powiększoną o należny
podatek od towarów i usług na rzecz adw. T. Z., Kancelaria
Adwokacka w S., Al. [...], [...] S., tytułem kosztów nieopłaconej
pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z
urzędu za pomoc prawną świadczoną w postępowaniu o
stwierdzenie przewlekłości postępowania.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 4 września 2017 r. A. T. oraz G. T. wniesli o cyt. „spowodowanie niezwłoczne wznowienia postępowania w sprawie pod sygnaturą akt. I ACa [...] [...] z przyczyn ‘postępowania’ sędziów biorących w nich udział niezgodnie z ich powołaniami, jak również niezgodnie z obowiązującym prawem

oraz wobec wydania orzeczeń na wskutek manipulacji dowodami i w drodze przestępstw”, tj. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2015 r. (I ACa [...]).

W dniu 30 listopada 2018 r. pełnomocnik z urzędu A. T., radca prawny T. Z., złożył do Sądu Apelacyjnego w [...] skargę (datowaną na dzień 24 listopada 2018 r.) na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygnaturze I ACa [...], wnosząc o stwierdzenie, że w postępowaniu sądowym wszczętym z powództwa A. T. i G. T. przed Sądem Apelacyjnym w [...], I Wydział Cywilny, pod sygn. akt I ACa [...] wystąpiło naruszenie prawa skarżącej do rozpoznania jej sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wydanie Sądowi Apelacyjnemu w [...] rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania przed Sądem oraz zasądzenia na rzecz A. T. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty 20.000 zł. Pełnomocnik wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa na jego rzecz kosztów pomocy prawnej według norm przepisanych, oświadczając, że koszty tej pomocy nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W uzasadnieniu skargi jej autor zwięźle zreferował dotychczasowy bieg postępowania objętego skargą na przewlekłość postępowania. W konkluzji skargi pełnomocnik Skarżącej wskazał, że jest A. T. cyt. „ze wszech miar zawiedziona czasem [...] postępowania w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania”.

W odpowiedzi na skargę - datowanej na dzień 31 grudnia 2018 r. - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] SSA B. G. zgłosiła swój udział w sprawie i wniosła bądź o odrzucenie skargi jako nie wskazującej precyzyjnie na konkretne działania bądź zaniechania sądu rozpoznającego sprawę, które w konsekwencji miałyby doprowadzić do zwłoki, bądź też o oddalenie skargi jako bezzasadnej, wskazując, że „wydłużony czas postępowania w sprawie I ACa [...] jest skutkiem jedynie podejmowanych przez skarżących czynności i wniosków przez nich składanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna z mocy ustawy.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej cyt. jako ustawa o skardze na przewlekłość postępowania, ustawa) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

W ustabilizowanej judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w skardze na przewlekłość postępowania należy wskazać (1) czas trwania postępowania świadczący o wystąpieniu przewlekłości oraz (2) konkretne czynności procesowe, których sąd nie podjął lub dokonał wadliwie, powodując w ten sposób nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2005 r., III SPP 95/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 34 czy 15 stycznia 2008 r., III SPP 46/07, LEX nr 442643). W orzecznictwie najwyższej instancji sądowej podkreśla się także, że objęcie skargi na przewlekłość postępowania przymusem adwokacko-radcowskim ma zagwarantować wysoki poziom merytoryczny tego pisma procesowego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2004 r. z mocą zasady prawnej, III SPP 42/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 71). Zaniechanie podania przez skarżącego-profesjonalnego pełnomocnika procesowego jakichkolwiek okoliczności uzasadniających twierdzenie o przewlekłości postępowania skutecznie tamuje otwarcie ewentualnej procesowej kontroli postępowania pod kątem jego przewlekłości, tym samym skutkując formalną niedopuszczalnością takiej skargi i to - w dodatku - niedopuszczalnością o charakterze nieusuwalnym (art. 9 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania).

Analiza skargi złożonej przez pełnomocnika z urzędu skarżącej A. T., r.pr. T. Z., wskazuje na to, że autor tego pisma procesowego niezwykle zwięźle

(mniej niż jedna strona maszynopisu) podał chronologię czynności procesowych podejmowanych w sprawie przez Sąd i uczestników postępowania od daty wszczęcia postępowania przez złożenie przez A. T. i G. T. osobiście sporządzonego wniosku o wznowienie postępowania cywilnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2015 r., sygn. I ACa [...]. W nader lakonicznych motywach skargi na przewlekłość postępowania przez Sąd Apelacyjny w [...] zabrakło jednak - na co trafnie wskazuje w datowanej na dzień 31 grudnia 2018 r. odpowiedzi na skargę Prezes tego Sądu - podstawowego elementu konstrukcyjnego tej czynności procesowej, tj. wskazania przez jej autora na konkretne czynności, których sądy w tej sprawie nie podjęły (w skardze w ogóle brakuje tego elementu) albo też podjęły wadliwie (i tego elementu nie sposób doszukać się w skardze). Ograniczono się w niej bowiem wyłącznie do samego tylko „mechanicznego” wyliczenia niektórych czynności podejmowanych w postępowaniu zainicjowanym na skutek wniesienia przez A. T. i G. T. skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2015 r. Autor skargi nie podjął jakiejkolwiek próby ich kategoryzacji poprzez pryzmat tego, czy oraz ewentualnie jak (i jakie) konkretnie wadliwe czynności sądów w tej sprawie mogły się potencjalnie przyczynić do powstania przewlekłości postępowania w sprawie lub z punktu widzenia tego czy istniały jakiejkolwiek czynności, których sąd (sądy) nie podjął, a których przeprowadzenie mogłoby w efekcie doprowadzić do uniknięcia ewentualnego stanu przewlekłości postępowania objętego niniejszą skargą. Pełnomocnik skarżącej poprzestał jedynie na ogólnikowym stwierdzeniu, że „do dnia dzisiejszego [tj. do 24 listopada 2018 r., a zatem dnia sporządzenia skargi na przewlekłość postępowania] Sąd Apelacyjny nie rozpoznał skargi, jak i wniosku o zwolnienie od obowiązku zastępowania strony w postępowaniu [gdy tymczasem] w ocenie Skarżącej Sąd Apelacyjny winien w rozsądnym terminie podjąć czynności zmierzające do rozpoznania złożonej skargi” (s. 3 uzasadnienia skargi na przewlekłość), nie wskazując jednak na to, na czym miałyby polegać w postępowaniu *quaestionis* „czynności zmierzające do rozpoznania złożonej skargi”. Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nakłada na podmiot wnoszący to pismo procesowe obowiązek „przytoczenia okoliczności

uzasadniających żądanie” (art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy), co skądinąd stanowi dosłowną recepcję normatywną rozwiązania przewidzianego przez ustawę postępowania w odniesieniu do pozwu w procesie cywilnym. Analiza skargi wniesionej w niniejszej sprawie przez pełnomocnika skarżącej A. T. r.pr. T. Z. wskazuje jednak na to, że skarga ta w minimalnym nawet stopniu nie czyni zadość ustawowemu wymogowi przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie skarżącego. Nie można wszak poczytywać za spełniające ten warunek ustawowy ani czysto sprawozdawczego wskazania przez pełnomocnika w uzasadnieniu skargi faktu złożenia przez Skarżącą i G. T. osobistego wniosku o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2015 r., ani wymienienia przezeń niektórych pism składanych w sprawie (m.in. pism o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, o podanie przewidywanego terminu zwrotu akt z prokuratury, o zwolnienie pełnomocnika z urzędu z obowiązku zastępowania strony w postępowaniu), ani wskazania dat wydania postanowień incydentalnych w sprawie (np. postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z 24 maja 2018 r. o zwolnieniu skarżącej od ponoszenia kosztów sądowych w całości i o ustanowieniu dla niej pełnomocnika z urzędu w postępowaniu prowadzonym ze skargi o wznowienie postępowania czy postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 14 listopada 2018 r. w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]), ani - wreszcie - podania, że „Skarżąca [...] z uwagi na jej wiek, stan zdrowia i wyczerpanie trwającym od lat procesem [...] jest ze wszech miar zawiedziona czasem trwania toczących się postępowań, w tym postępowania w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania” (s. 3 uzasadnienia skargi na przewlekłość postępowania).

Warunek „przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie” (o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na przewlekłość postępowania) nie może być wszak identyfikowany z podaniem przez autora skargi w jej motywach „referatu” obrazującego sekwencję niektórych czynności procesowych przedsięwziętych przez sąd i uczestników postępowania w trakcie trwania danego postępowania. Jest bowiem rzeczą bezsporną, że okoliczności o których mowa w przepisie art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy muszą

pozostawać w ścisłym związku funkcjonalnym z ustawowymi przesłankami wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, tj. muszą to być okoliczności nawiązujące w sposób wyraźny do istoty postępowania, którego przedmiotem jest ustalenie, że w postępowaniu objętym skargą doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z powodu tego, że postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwało dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że poprzez „przytoczenie [...] okoliczności [o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy - przyp. Sąd Najwyższy] należy rozumieć obowiązek skarżącego wskazania konkretnych czynności procesowych, których sąd orzekający zaniechał lub które podjął wadliwie, a które wskazywałyby na doprowadzenie do przewlekłości postępowania. Tym samym ograniczenie się w skardze tylko do przytoczenia czasokresu trwania postępowania należy uznać za niewystarczające dla spełnienia przesłanki ‘przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania’” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2005 r., III SPP 103/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 35). O spełnieniu obowiązku przewidzianego przez przepis art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy tym bardziej zatem nie sposób mówić w konfiguracji procesowej, w której autor wniesionej w sprawie skargi nie tylko nie wskazuje na żadne okoliczności, które spowodowały przewlekłość postępowania, ale - nawet - nie wskazał czasokresu postępowania w sprawie. Brak dopełnienia przez autora skargi tego wymogu procesowego ma daleko idące w konsekwencje procesowe: nie tylko skutkuje on koniecznością odrzucenia skargi, ale ma charakter trwały w tym sensie, że ustawa wyraźnie wyłącza możliwość wezwania strony do uzupełnienia braków w tym zakresie (art. 9 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania). Nie jest to bowiem zwykły, usuwalny, brak formalny skargi, ale wymóg konstrukcyjny, którego usunięcie nie jest możliwe na późniejszym etapie postępowania już po wniesieniu skargi.

Tylko na marginesie niniejszych rozważań należy wskazać, że wyraźnie przebijające z treści skargi na przewlekłość postępowania dystansowanie się

pełnomocnika od stanowiska Skarżącej (m.in. pisząc o potrzebie podjęcia przez Sąd Apelacyjny „w rozsądnym terminie czynności zmierzających do rozpoznania złożonej skargi” pełnomocnik akcentuje, że potrzeba taka istnieje cyt. „w ocenie Skarżącej”; w *petitum* skargi pełnomocnik podkreślił zaś i podał specjalnie wytłuszczonym drukiem, że skargę składa cyt. „na wyraźne żądania [...] Mandanta”), dowodzi, że wniósł on niniejszą skargę niejako „mimo woli”, mając zapewne pełną świadomość jej wyraźnych braków procesowych.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu należnych działającemu w sprawie pełnomocnikowi z urzędu za prowadzenie sprawy ze skargi na przewlekłość postępowania orzeczono w pkt 2 postanowienia na podstawie § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18). Pełnomocnik skarżącej oświadczył, że koszty pomocy prawnej świadczonej przezeń z urzędu nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części. Uzasadniało to przyznanie pełnomocnikowi działającemu w sprawie z urzędu opłaty w wysokości przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.

Mając powyższe okoliczności na uwadze postanowiono, jak na wstępie.